



ZAŠTITA OKOLIŠA

Uređuje: Vjeročka Vojvodić

Prenosimo članak prikazan u publikaciji EEA (Vijesti) o najnovijim trendovima kao i predviđanjima u pogledu klimatskih promjena te njihovom utjecaju diljem Europe temeljen na podacima iz izvještaja „Climate change, impacts and vulnerability in Europe 2016“ (Klimatske promjene, posljedice i osjetljivost na klimatske promjene u Europi, 2016.).

Klimatske promjene predstavljaju sve veći rizik za ekosustave, ljudsko zdravlje i gospodarstvo u Europi

Izvor: Europska agencija za okoliš



Objavljeno: 25. siječnja 2017.

Prema izvješću Europske agencije za okoliš (EEA), europska se područja suočavaju s podizanjem razine mora i sve ekstremnijim vremenskim prilikama, poput čestih i intenzivnih toplinskih valova, poplava, suša i olujnog nevremena nastalih pod utjecajem klimatskih promjena. U izvješću se ocjenjuju najnoviji trendovi i predviđanja u pogledu klimatskih promjena kao i njihov utjecaj diljem Europe te se zaključuje kako će biti presudno donijeti bolje i fleksibilnije strategije prilagodbe, politike i mjere za smanjenje tog utjecaja.

Uočene klimatske promjene već imaju dalekosežne posljedice na ekosustave, gospodarstvo, ljudsko zdravlje i dobrobit građana Europe. Kontinuirano se bilježe novi rekordni zapisi o globalnim i europskim vrijednostima temperatura, razinama mora i smanjenju razine leda na Arktiku. Oborinski režim također se mijenja, pri čemu su vlažna područja sve vlažnija, a suha područja sve suša. Obujam ledenjaka i snježni pokrivač također se smanjuju. Istodobno, ekstremne klimatske prilike poput toplinskih udara, jakih oborina i suša sve su češće i silovitije u mnogim područjima. Klimatske projekcije, koje se stalno usavršavaju, dodatno ukazuju na to kako će ekstremne klimatske prilike biti sve češće u mnogim europskim područjima.

Citirat ćemo ovdje riječi izvršnog direktora EEA-a. Hansa Bruyninckxa:

“Klimatske će se promjene nastaviti i u nadolazećim desetljećima. Razmjer budućih klimatskih promjena i njihov utjecaj ovisit će o učinkovitosti provedbe globalnih sporazuma za smanjenje emisija stakleničkih plinova, ali i o uspostavljanju odgovarajuće strategije prilagodbe i politike kako bismo smanjili rizike od trenutnih i predviđenih klimatskih ekstrema.”

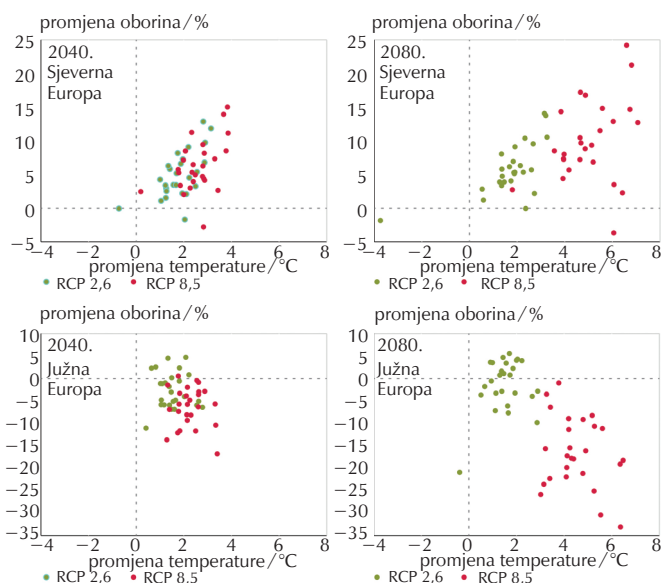
Žarišne točke klimatskih promjena

Sva europska područja podložna su klimatskim promjenama, ali neka od njih osjetit će štetne posljedice više nego ostala. *Predviđa se da će žarišna točka klimatskih promjena biti južna i jugoistočna Europa jer se na tom području očekuje najviše štetnih utjecaja.* To se područje već suočava s velikim povećanjem ekstremnih ljetnih temperatura te smanjenjem oborina i razine riječnih tokova, što je povećalo rizike od težih suša, nižih prinosa usjeva, gubitka biološke raznolikosti i šumskih požara. Sve češći toplinski valovi i

promjene u rasprostranjenosti zaraznih bolesti blisko povezanih s klimom očekivano će ugroziti ljudsko zdravlje i dobrobit.

Iz izvještaja „Climate change, impacts and vulnerability in Europe 2016“ (EEA Report No 1/2017) za ilustraciju prenosimo sliku 3.4. (str. 67).

Obalna područja i poplavne nizine u zapadnim dijelovima Europe također se smatraju žarišnim točkama jer se nose s većim rizikom od poplava koje su posljedica podizanja razine mora i



Slika 3.4. – Projekcija promjena godišnje temperature i oborina za sjevernu Europu i južnu Europu za dva vremenska razdoblja*

* Representative Concentration Pathways (RCPs): Reprezentativne koncentracije stakleničkih plinova (ne emisija) usvojene od strane IPCC-a za peto izvješće o procjeni u 2014. Tada je dokinuto posebno izvješće „Special Report on Emissions Scenarios (SRES)“ iz 2000. Informacije o RCP-u dostupne su na internetu. Na primjer, na adresi: „What on earth is an RCP? – Medium“, URL: <https://medium.com/@davidfurphy/what-on-earth-is-an-rpc-bbb206ddee26>.

moćnim plimama uzrokovanih snažnim olujama. Klimatske promjene također dovode do velikih promjena u morskom ekosustavu zbog acidifikacije oceana, zatopljenja i proširenja mrtvih zona osiromašenih kisikom.

Također će se osjetiti znatan utjecaj na ekosustave i ljudske aktivnosti na Arktiku zbog posebno naglog povećanja temperatura zraka i mora te povezanog topljenja kopnenog i morskog leda.

Iako se u nekim regijama može primijetiti pozitivan utjecaj, poput boljih poljoprivrednih uvjeta u dijelovima sjeverne Europe, većina regija i sektora osjetit će izrazito negativne posljedice.

Ekosustavi, ljudsko zdravlje i gospodarstvo

Klimatske promjene i ostali pritisci poput prenamjene zemljišta, prijete ekosustavima i zaštićenim područjima diljem Europe. Ranije spomenuto izvješće naglašava kako klimatske promjene ugrožavaju biološku raznolikost kopna i mora. Mnogim se životinjskim i biljnim vrstama mijenja životni ciklus zbog čega migriraju prema sjevernim područjima i u više nadmorske visine, dok se razne invazivne vrste nastanjuju ili proširuju svoja staništa. Morske vrste, uključujući riblje fondove bitne za tržište, također migriraju prema sjevernim područjima. Te promjene utječu na različite usluge povezane s ekosustavom i gospodarske sektore, poput poljoprivrede, šumarstva i ribarstva.

Glavne zdravstvene posljedice klimatskih promjena povezane su s ekstremnim vremenskim prilikama, promjenama u rasprostranjenosti bolesti blisko povezanih s klimom te promjenama društvenih i okolišnih uvjeta. Riječne poplave i obalna plavljenja tijekom proteklog desetljeća utjecali su na milijune ljudi u Europi. Posljedice po zdravlje uključuju ozljede, zarazne bolesti, izloženost opasnim kemijskim tvarima i posljedice po mentalno zdravlje. Toplinski valovi sve su češći i intenzivniji te su uzrok desetima tisuća slučajeva prijevremene smrti u Europi. Ako se ne poduzmu primjerene mjere prilagodbe, predviđa se porast i sve veći intenzitet tog trenda. Proširenjem staništa krpelja i azijskih tigrastih komaraca te ostalih prijenosnika bolesti povećava se rizik od lajmske borelioze, krpeljnog meningoencefalitisa, virusa zapadnog Nila, denga-groznice, groznice chikungunya i lišmanijaze.

Ekonomski troškovi klimatskih promjena mogu biti vrlo visoki. Gospodarska šteta prouzročena ekstremnim vremenskim prilikama od 1980. u državama članicama EEA-a iznosi više od 400 milijardi EUR. U dostupnim se procjenama budućih troškova štete od klimatskih promjena u Europi razmatraju samo neki sektori i jasno je izražena velika nesigurnost. Ipak, predviđeni troškovi štete od klimatskih promjena najveći su u sredozemnoj regiji. Osim toga, Europa je neizravno izložena utjecaju klimatskih promjena izvan svojeg teritorija i to najčešće kao posljedica trgovine, sporta, geopolitičkih i sigurnosnih rizika te migracija.

Bolja prilagodba i više znanja

Iako je činjenica da se prilagodbe klimatskim promjenama nastoje integrirati i u ostale politike, daljnja poboljšanja su poželjna. Ostale moguće mjere uključuju unaprjeđenje usklađenosti politike s različitim političkim područjima i razinama upravljanja (EU, transnacionalna, nacionalna i lokalna), fleksibilnije upravljanje te kombinaciju tehnoloških rješenja, pristupa temeljenih na ekosustavu i neobvezujuće mjere.

Europski trend razvoja i primjena usluga povezanih s klimom i prilagodbom na klimatske promjene u stalnom je porastu. Unaprijeđeno znanje korisno je za različita područja, na primjer za procjenu rizika i osjetljivosti na različitim razinama te za praćenje, izvješćivanje i evaluaciju mjera prilagodbe, njihovih prednosti i troškova te sinergije i kompromisa s ostalim politikama.

Kontekst

Izvješće se sastoji od ocjene pokazatelja prošlih i predviđenih klimatskih promjena te njihovih utjecaja na ekosustave i društvo. U izvješću se razmatra osjetljivost društva na utjecaje klimatskih promjena te razvoj politika prilagodbe, kao i već postojeće komplementarne baze podataka i znanja.

Izvješće je izradila EEA u suradnji sa Zajedničkim istraživačkim centrom Europske komisije, Europskim centrom za sprječavanje i kontrolu bolesti, Regionalnim uredom za Europu Svjetske zdravstvene organizacije te trima europskim tematskim centrima (ETC-CCA, ETC-BC, ETC-ICM). Ovo je četvrto izvješće "Climate change, impacts and vulnerability in Europe" (Klimatske promjene, posljedice i osjetljivost na klimatske promjene u Europi), koje se objavljuje svake četiri godine. Cilj je tog izdanja poduprijeti provedbu i do 2018. provesti vrednovanje rezultata Strategije EU-a za prilagodbu klimatskim promjenama iz 2013. te razvoj nacionalnih i transnacionalnih strategija i planova prilagodbe.

Izvještajem su obuhvaćene sljedeće zemlje: Austrija, Belgija, Bugarska, Cipar, Češka, Danska, Estonija, Finska, Francuska, Hrvatska, Njemačka, Grčka, Mađarska, Island, Irska, Italija, Latvija, Lihtenštajn, Litva, Luksemburg, Malta, Nizozemska, Norveška, Poljska, Portugal, Rumunjska, Slovačka, Slovenija, Španjolska, Švedska, Švicarska, Turska, Velika Britanija.

Povezani sadržaj:

Climate change, impacts and vulnerability in Europe 2016



(EEA Report No 1/2017)

This report is an indicator-based assessment of past and projected climate change and its impacts on ecosystems and society. It also looks at society's vulnerability to these impacts and at the development of adaptation policies and the underlying knowledge base. This is the fourth 'Climate change, impacts and vulnerability in Europe' report, which is published every four years. This edition aims to support the implementation and review process

of the 2013 EU Adaptation Strategy, which is foreseen for 2018, and the development of national and transnational adaptation strategies and plans.

O izvještaju

Izvještaj se sastoji od šest glavnih dijelova:

- (1) Politički kontekst
- (2) Promjene u sustavu klime
- (3) Utjecaj promjene klime na sustave okoliša
- (4) Utjecaj promjena klime na društvo
- (5) Multisektorska ranjivost i rizici
- (6) Jačanje baze znanja.

Izvještaj je razvila EEA u suradnji s organizacijama: Joint Research Centre, European Centre for Disease Prevention and Control, World Health Organisation Regional Office for Europe i tri European Topic Centres (ETC-CCA, ETC-BC, ETC-ICM).^{*} Rad je vodila vanjska savjetodavna skupina, a sadržaj izvješća pregledali su neovisni stručnjaci.

^{*} ETC-CCA: European Topic Centre on Climate Change; ETC-BC: European Topic Centre on Biological Diversity; ETC-ICM: European Topic Centre on Inland, Coastal and Marine waters